

Broj: 03-23.1-11-49/20
Sarajevo, 09.09.2020.god.

PRIMLJENO: 14-09-2020			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03/3	50-18	1811	1/20

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj - juni/lipanj 2020. godine u Bosni i Hercegovini, dostavlja se

Poštovani,

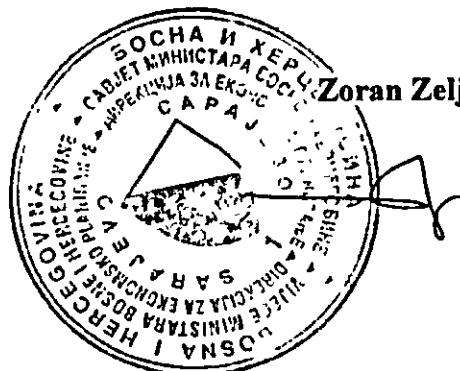
Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (DEP) je pripremila Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj - juni/lipanj 2020. godine u Bosni i Hercegovini.

Navedeni materijal se dostavlja radi informiranja.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Zoran Zeljko

U prilogu:
- kao u tekstu

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – juni/lipanj 2020. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	4
<i>Maloprodaja.....</i>	4
<i>Tržište rada.....</i>	5
2. Javne finansije.....	8
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	8
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda .....</i>	8
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
<i>Cijene.....</i>	8
<i>Monetarni sektor.....</i>	9
<i>Bankarski sektor.....</i>	11
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	12
4. Vanjski sektor.....	14
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	15
5. Strane direktne investicije.....	15

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

Prema prvim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u K1 2020. godine ostvarila ekonomski rast od 2,0% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ostvareni rast djeluje prilično iznenađujuće ako se uzme u obzir trend usporavanja ekonomske aktivnosti iz prošle godine, kao i drastičan pad privredne aktivnosti usljed izbivanja globale pandemije virusa Covid 19. Osim toga, većina kratkoročnih indikatora kao što su industrijska proizvodnja, vanjskotrgovinska robna razmjena, građevinska i kreditna aktivnost, kao i podaci iz javnih finansija ukazivali su na slabljenje ekonomske aktivnosti u prvom kvartalu 2020. godine. Unatoč tome, podaci BHAS-a ukazuju da je stopa rasta ekonomske aktivnosti bila nešto viša u odnosu na isti period prethodne godine (rast u K1 2019. godine iznosio 1,8%). Ako se detaljnije posmatra struktura rasta BDP-a u K1 2020 godine može se zaključiti da je isti ostvaren isključivo zahvaljujući rastu domaće tražnje odnosno povećanju privatne i u manjoj mjeri javne potrošnje, dok su bruto investicije ostvarile pad u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, drastično slabljenje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima usljed izbivanja globalne pandemije virusa Covid 19 doveo je do pada vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom.

Dosadašnje analize ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini su potvrdile da eksterne dinamike, odnosno privredna kretanja u okruženju predstavljaju glavnu strukturnu odrednicu ekonomskih kretanja u zemlji. Ako je suditi prema trenutnim pokazateljima, eskalacija pandemije Covid-a 19 veoma negativno se odrazila na privredna kretanja u glavnim trgovinskim partnerima što se manifestovalo drastičnim smanjenjem ekonomskog rasta u K2 2020. godine. Naime, preliminarnim podacima EUROSTAT-a zemlje EU su u K2 2020. godine usljed eskalacije globalne pandemije virusa Covid 19 zabilježile historijski najnižu stopu pada BDP-a od 14,4% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Posmatrano po zemljama, registrirane stope pada BDP-a su iznosile Italija 17,3%, Austrija 13,3% i Njemačka 11,7%.²

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci“, 30.06.2020. godine.

² EUROSTAT, „Preliminary flash estimates for second quarter of 2020“, 121/2020, 31 July 2020

S druge strane, iako zvanični podaci o kretanjima ekonomskog rasta u K2 2020 godine nisu bili raspoloživi u vrijeme pripreme ovog izvještaja, sa sigurnošću se može reći sličan trend slabljenja ekonomske aktivnosti zabilježen i u Bosni i Hercegovini, odnosno da je došlo do pada BDP-a. Trenutno raspoloživi kratkoročni pokazatelji o ekonomskim kretanjima u Bosni i Hercegovini za prvo polugodište 2020. godine skoro pa eksplicitno potvrđuju navedenu konstataciju. Tokom ovog perioda Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 9,1%, pri čemu je pad izvozno orjentirane prerađivačke industrije iznosio 13%. Ovaj pad proizvodnje u kombinaciji sa efektom izuzetno oslabljene izvozne tražnje usljed totalnog lockdowna (Covid 19) doveo je do pada ukupne vanjskorgovinske robne razmjene za oko 1/5, pri čemu su stope pada izvoza i uvoza roba iznosile 15,1% odnosno 18%. Ova negativna kretanja u okviru agregatne ponude Bosne i Hercegovine veoma negativno su se odrazile na agregatnu tražnju u periodu januar-juni 2020. godine. Pad broja zaposlenih i plata, smanjen priliv doznaka građana iz inostranstva, kao i pad prometa u okviru maloprodaje od 7,4%, te uvoza roba široke potrošnje (trajnih i netrajnih) od oko 15% nedvojbeno ukazuju na drastičan pad privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini u K2 2020. godine. S druge strane, podaci iz domena javnih finansija za period januar-juni 2020. godine također ukazuju na drastičan pada u prikupljanju javnih prihoda u Bosni i Hercegovini. Naime, ukupni javni prihodi u Bosni i Hercegovini u prvom polugodištu su smanjeni za oko 8%, pri čemu su indirektni porezi smanjeni za 9,7% a direktni za 6%. S druge strane, ako se porezni prihodi u posmatraju samo za period K2 vidljive su dvocifrene stope pada istih. Tako je u K2 2020. godine u Bosni i Hercegovini zabilježen pad prihoda od indirektnih poreza od 20,1%, direktnih poreza 12,1% dok su doprinosi smanjeni za 7,4%. U kontekstu analize kretanja privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini vrlo indikativan je podatak o smanjenju prihoda po osnovu PDV-a koji su u K2 2020. godine manji za 17,8% što nedvojbeno ukazuje na pad privatne potrošnje u strukturi BDP-a. S druge strane, novonastale okolnosti usljed pandemije virusa Covid-19 zahtjevale su pojačan angažman institucija u Bosni i Hercegovini kroz povećanje izdataka za zaštitu javnog zdravlja i saniranje ekonomskih posljedica krize što će nesumnjivo dovesti i do povećanja javnih rashoda i u konačnici javne potrošnje.³ Međutim, ovo povećanje javne potrošnje nije ni izbliza dovoljno da bi se iskompenzirali gubici nastali u okviru privatne potrošnje, tako da se u drugom kvartalu očekuje pad finalne potrošnje (učešće finalne potrošnje u BDP-u oko 90%) što u biti podrazumjeva pad BDP-a u drugom kvartalu 2020. godine. S druge strane, iako investicije u Bosni i Hercegovini imaju nešto niži nivo zastupljenosti vrlo je izvjesno da će iste zabilježiti pad obzirom na sve prisutnu neizvjesnost na tržištu, limitirane izvore finansiranja i pesimistična očekivanja kada su u pitanje perspektive kako na domaćem tako i na izvoznim tržištima. Ovu konstataciju potvrđuju i određeni statistički podaci za K1 2020. godine, kao što su pad bruto investicija od 2,7%, pad direktnih stranih ulaganja od 3,5%, te pad izvršenih građevinskih radova od oko 3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se imaju negativni trendovi u okviru privatne potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene može se zaključiti da bi Bosna i Hercegovina u K2 2020. godine mogla zabilježiti značajan pad BDP-a, čak višu stopu pada u odnosu na globalnu finansijsku krizu iz 2009. godine.

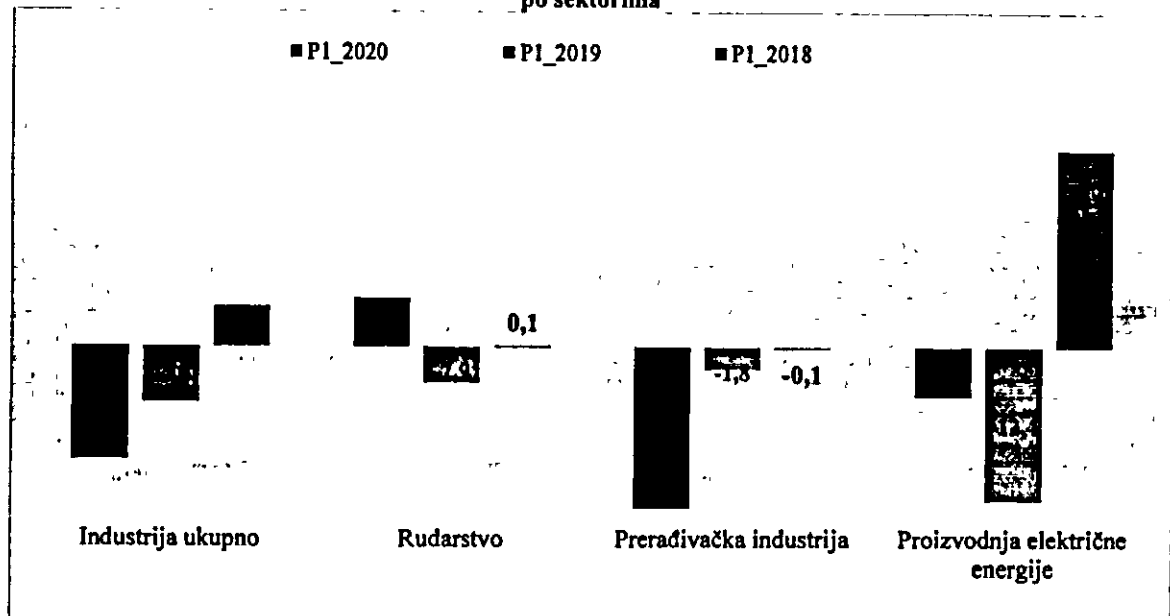
³ S druge strane, vrijedi istaći da će pad javnih prihoda uz očekivano povećanje javnih rashoda usljed Covid 19 vrlo vjerovatno rezultirati budžetskim deficitom, te oslabiti fiskalnu poziciju Bosne i Hercegovine u 2020. godini.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno intenziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za prvih 6 mjeseci 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 9,1% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad u junu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio 10,6%⁴.

Grafikon 1. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-juni 2020. godine po sektorima

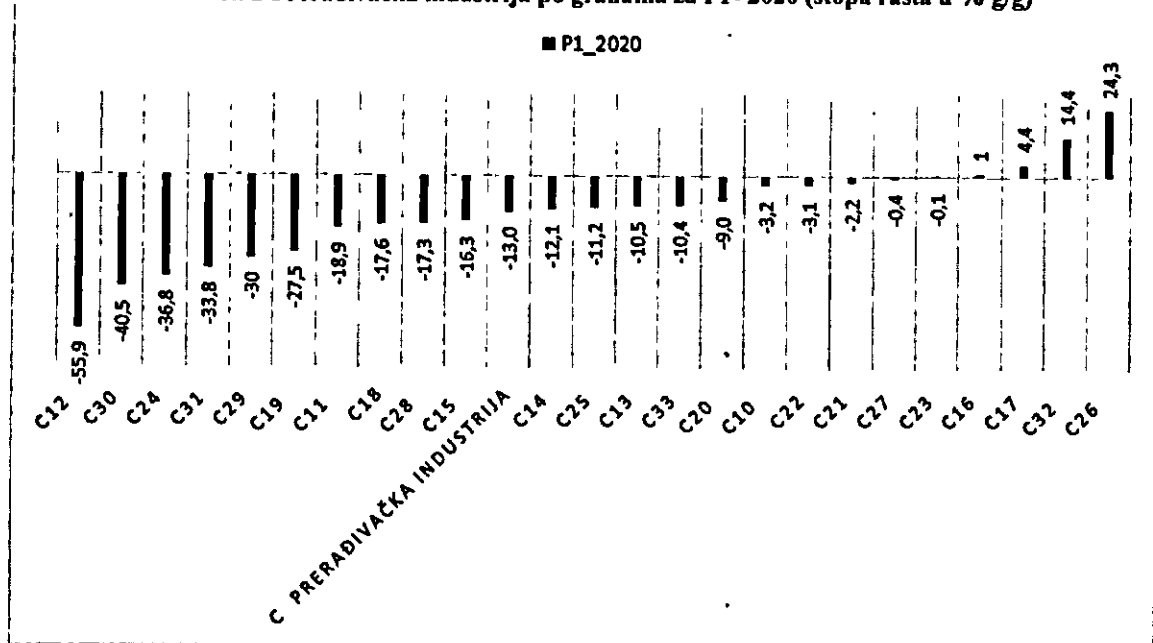

Izvor: BHAS

Ako se kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje tokom prvog polugodišta 2020. godine posmatra po sektorima vidljivo je da pad proizvodnje u najvećoj mjeri posljedica smanjenja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 13,0% u odnosu na P1 2019. godine. Ovaj pad proizvodnje je prilično razumljiv ako se ima u vidu struktura prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja je prilično izvozno orijentisana i našla se na direktnom udaru usljed širenja pandemije Covid-19. Tako su najznačajnija smanjenja proizvodnje registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana prerađivačke industrije gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po granama u periodu januar-juni 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod:

⁴Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juni 2020. godine-prethodni podaci“, 27.07.2020. godine.

Grafikon 2 Prerađivačka industrija po granama za P1- 2020 (stopa rasta u % g/g)

Izvor: BHAS

S druge strane, tokom posmatranog perioda u okviru sektora rudarstvo ostvareno je povećanje proizvodnje od od 3,9%, dok je u okviru sektora za proizvodnju električne energije zabilježen pad od skoro 4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Maloprodaja

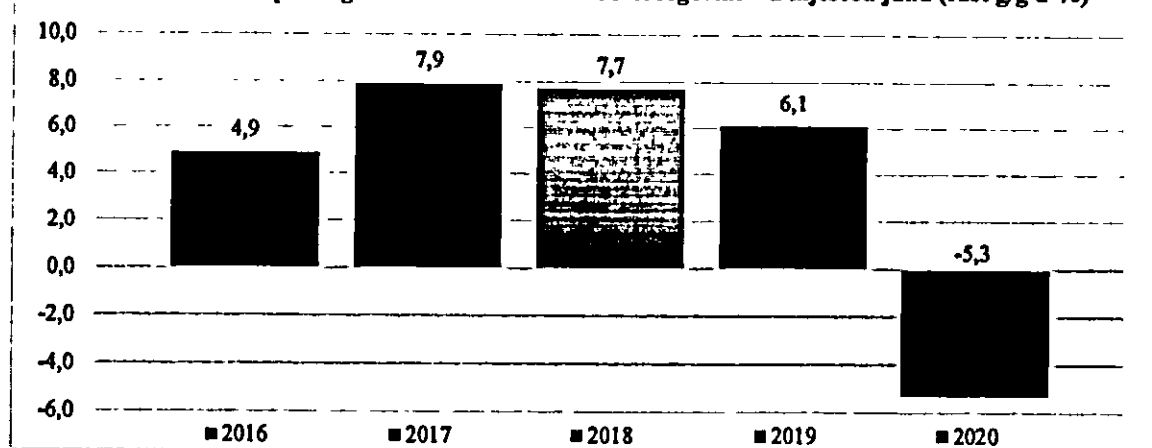
Prema zvaničnim podacima BHAS-a za period januar - juni 2020. godine ukupna trgovina na malo je zabilježila realni pad prometa od 7,4%⁵, dok je u mjesecu junu realni pad ukupne trgovine na malo iznosio 5,3% (VI 2020/VI 2019). Ovaj pad je direktna posljedica pojave pandemije Covida-2019 koja je donijela određenu dozu nesigurnosti kod kupaca kao i slabije kupovne moći potrošača.

Ukoliko se posmatra po komponentama smanjenje realnog prometa, u mjesecu junu, je zabilježeno kod trgovine na malo motornim gorivima od 21,8% uz neznatno smanjenje trgovine na malo u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) od 0,6%. Trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima je zabilježila pad od 7%.

Pored ovih kategorija u posmatranom periodu je došlo do rasta u trgovini na malo neprehrambenim proizvodima koji je iznosio 3,9%. U junu 2020. godine u okviru trgovine na malo neprehrambenim proizvodima je ostvaren rast u trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 24,5%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 4%, prometu informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 11,7%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 3,7%, te u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 14,1%. Jedina kategorija u okviru trgovine na malo neprehrambenim proizvodima koja je u navedenom periodu zabilježila negativnu stopu rasta od 58,2% je trgovina na malo na štandovima i tržnicama.

⁵ Izvor podataka: BHAS, Indeksi prometa trgovine na malo u Bosni i Hercegovini, juni 2020.

Grafikon 3: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu Junu (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

U junu 2020. godine je pored gore navedenih došlo i do rasta u prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 10,4% te do porasta prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 45,8%.

Trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. je istovremeno zabilježila pad od 1,4%, trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. pad od 18,4% kao i trgovina u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. koja je zabilježila smanjenje od 3,1%.

Tržište rada

Podaci o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini za juni 2020. godine od strane BHAS-a nisu objavljeni u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na maj 2020. godine.

Usljed širenja pandemije virusa COVID-19 i smanjenja obima poslovne aktivnosti, broj zaposlenih lica u maju 2020. godine je smanjen za 1,9% u odnosu na isti mjesec 2019. godine i iznosio je oko 808,9⁶ hiljada. Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini posebno je smanjen u djelatnostima kao što su prerađivačka industrija, trgovina, ugostiteljstvo i hotelijerstvo, umjetnost, zabava i rekreacija i sl.

U području djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih lica u maju 2020. godine je smanjen za 3,4% g/g što je naročito bitno jer ova djelatnost zapošljava najveći broj lica u Bosni i Hercegovini (negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,7 p.p.). U području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane broj zaposlenih lica je smanjen za 11,2% u odnosu na isti mjesec 2019. godine (negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,6 p.p.). Pored navedenih djelatnosti, broj zaposlenih lica smanjen je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala za 2,1% g/g uz negativan doprinos rastu od 0,4 p.p. Manji broj zaposlenih lica takođe je primjetan i u područjima djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (-10,5% g/g), prevoza i skladištenja (-3,9% g/g), vađenja rude i kamena (-6,7% g/g) ali je njihov doprinos bio nešto manji u poređenju

⁶ Privremeni podatak. Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2019, početkom decembra 2019. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2019. godine konačni, a za ostale mjesece 2019. i 2020. godine privremeni. Izvor: BHAS.

sa prethodno navedenim područjima djelatnosti. Rast broja zaposlenih u pojedinim područjima djelatnosti samo je djelimično usporio negativnu stopu rasta broja zaposlenih lica.

Podaci o broju registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini za juni 2020. godine nisu objavljeni u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na maj 2020. godine.

Uz smanjenje broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini broj registrovanih nezaposlenih lica u maju 2020. godine je uvećan za 3,6% u odnosu na maj 2019. godine i iznosio je oko 421,5 hiljada (tabela ispod). Prema podacima⁷ Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, u maju je brisano ukupno 12.476 lica sa evidencija službi zapošljavanja. Od ovog broja zaposleno je 9.441 lica. Istovremeno je prestao radni odnos za 11.585 lica. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u maju 2020. godine je iznosila 34,3% i uvećana je u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine.⁸

Tabela 1: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Mjesec	Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)	Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)
01-2019	813.683	2,9%	433.438	-8,9%
02-2019	809.632	2,3%	430.053	-9,1%
03-2019	812.524	2,3%	423.419	-9,2%
04-2019	822.516	2,1%	413.826	-9,7%
05-2019	824.474	2,6%	406.685	-9,6%
06-2019	826.183	2,3%	405.476	-9,5%
07-2019	826.851	2,4%	407.109	-9,6%
08-2019	821.971	2,4%	406.848	-9,3%
09-2019	827.304	2,1%	403.355	-8,7%
10-2019	830.506	3,0%	401.342	-8,3%
11-2019	831.126	2,9%	401.359	-7,8%
12-2019	830.383	2,7%	401.846	-7,7%
01-2020	823.130	2,6%	411.230	-9,0%
02-2020	833.009	2,5%	406.167	-6,3%
03-2020	837.200	2,8%	402.888	-6,3%
04-2020	830.421	2,2%	398.270	-5,9%
05-2020	808.894	1,7%	419.582	1,4%
06-2020	808.868	1,9%	421.474	3,6%

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

Podatak o prosječnoj neto plati za juni nije objavljen u periodu izrade Informacije pa se podaci odnose na maj 2020. godine.

U Bosni i Hercegovini je u maju 2020. godine registrovan nešto sporiji nominalni rast prosječne neto plate u odnosu na prethodne mjesece 2020. godine što je vjerovatno povezano za pandemijom virusa COVID-19 koja je uticala na obim poslovne aktivnosti u mnogim djelatnostima. Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u maju 2020. godine iznosila je 940 KM i nominalno je veća za 1,4% u odnosu na maj 2019. godine. Ipak, realni rast neto plate bio je veći zbog deflacije u posmatranom mjesecu od 2,1%.

U periodu V 2020/V 2019. godine došlo je do smanjenja nominalnih stopa rasta u mnogim područjima djelatnosti ali su najniže stope rasta bile u područjima djelatnosti poslovanja

⁷ Izvor: Pregled stanja tržišta rada na dan 31. marta 2020. godine.

⁸ Stopa registrovane nezaposlenosti izračunata je na osnovu podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih lica Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine i zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini.

nekretninama (-8,1%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (-4,5%), stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (-4,2%), umjetnosti, zabave i rekreacije (-2,6%), prevoza i skladištenja (-2,4%), finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (-2%). U prerađivačkoj industriji, koja zapošljava najviše lica u Bosni i Hercegovini, neto plata u posmatranom mjesecu nominalno je smanjena za 1,2% g/g.

Najveća prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.543 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (543 KM).

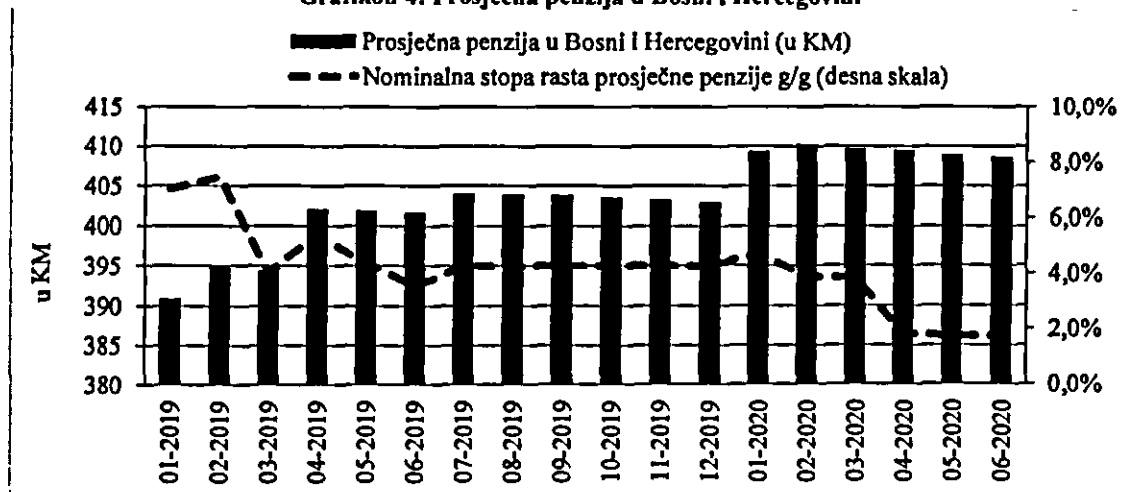
Tabela 2: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini i stope rasta u odnosu na isti period prethodne godine

	Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini (u KM)	Nominalna stopa rasta prosječne neto plate (g/g)
01-2019	921	4,8%
01-2020	945	3,5%
02-2020	941	5,1%
03-2020	950	4,8%
04-2020	942	2,9%
05-2020	940	1,4%

Izvor: BHAS

Ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini u junu 2020. godine je uvećan za 1,9% u odnosu na juni 2019. godine i iznosio je 694,8⁹ hiljada. Istovremeno, prosječna penzija u Bosni i Hercegovini iznosila je 409¹⁰ KM i u odnosu na prethodni mjesec nije se mijenjala, dok je u odnosu na juni 2019. godine nominalno veća za 1,8%. Najniža penzija u oba entiteta nije se mijenjala, odnosno u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 371,8 KM, dok je u Republici Srpskoj iznosila 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina.

Grafikon 4: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

⁹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

¹⁰ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

2. Javne finansije

U prvoj polovini 2020. godine, u Bosni i Hercegovini je ukupno prikupljeno oko 7 milijardi KM javnih prihoda što je manje za oko 7,8% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Udio prihoda u ukupnim prihodima, a koje je prikupila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) je iznosio oko 48,9%. U drugom tromjesečju 2020. godine negativni efekti uzrokovani pandemijom Covid-19, značajno intenziviraju svoj uticaj na privrednu aktivnost. U naplati svih kategorija javnih prihoda nastavljen je trend smanjenja.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. U mjesecu junu nastavljen je trend pada privredne aktivnosti, uzrokovane pandemijom Covid-19, kao i ukupno naplaćenih prihoda od indirektnih poreza. Pad prihoda u mjesecu junu 2020. godine, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine nešto je blaži, a u poređenju sa prethodnim mjesecom 2020. godine, prisutno je blago povećanje prihoda. Ukupno (bruto) naplaćeni prihodi od indirektnih poreza i ostalih prihoda, u prvom polugodištu, su iznosili oko 3,4 milijarde KM. U poređenju sa prvom polovinom 2019. godine, bruto prihodi su manji za oko 9,7%. Zbog slabije privredne aktivnosti, tokom istog perioda, smanjen je broj rješenja za povrat sa JR UIO, ali je smanjen i iznos novčanih sredstava po ovom osnovu za 15,4% g/g. Detalji su prikazani u tabeli ispod.

Tokom posmatranog perioda, neto prihodi od indirektnih poreza su iznosili oko 2,8 milijardi KM, čime su u poređenju sa istim periodom prethodne godine ostvarili smanjenje od 8,3%.

Sve kategorije prihoda iz nadležnosti UIO Bosne i Hercegovine, dale se negativan doprinos stopi rasta neto prihoda od indirektnih poreza i to: porez na dodatu vrijednost od 4,0 p.p. (u daljem tekstu PDV), prihodi od akciza 2,7 p.p., prihodi od carina 0,7 p.p. i prihodi od putarina 0,7 p.p.

Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2020	Jan-jun 2019	Jan-jun 2020	K1 2020	K2 2020	apr 2020	maj 2020	jun 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	6,5	-9,7	3,2	-21,5	-23,4	-31,9	-7,2
Povrati	18,2	14,8	-15,4	-1,6	-27,1	-28,3	-34,4	-17,2
Neto prihodi - prikupljeno	81,7	4,6	-8,3	4,4	-20,1	-22,2	-31,3	-4,6
PDV	50,2	3,3	-6,7	5,0	-17,8	-20,7	-28,3	-2,5
Carine	3,5	7,8	-15,7	-0,3	-29,6	-45,5	-30,5	-10,6
Akcize	19,2	4,5	-11,3	6,7	-27,3	-11,3	-51,0	-7,2
Putarine	7,9	10,2	-7,1	3,5	-16,1	-33,4	-10,1	-4,6
Ostali prihodi	0,2	3,9	-12,5	-6,3	-18,0	-17,4	-22,3	-14,0
Neusklađeni prihodi	0,4	72,2	-7,7	58,3	...	-57,7	...	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	6,5	-9,6	3,8	-21,2	-22,9	-31,2	-10,2
Minimalne rezerve	18,8	-2,5	-15,1	-3,6	-25,3	-23,0	-36,4	-135,
Budžeti	81,2	9,0	-8,3	5,6	-21,0	-22,9	-29,7	-9,4
Servisiranje vanjskog duga	9,9	-11,5	-18,0	-20,1	-16,4	20,0	-0,5	-42,1
Federacija Bosne i Hercegovine	6,6	-12,7	-15,3	-14,9	-15,5	10,2	1,1	-39,8
Republika Srpska	3,2	-10,2	-25,5	-29,9	-18,2	41,0	-5,6	-45,4
Brčko Distrikt	0,2	32,4	2,3	8,9	-16,9	-100,0	51,1	-94,8
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,3	13,3	-6,7	9,3	-21,8	-27,0	-35,0	0,7
Institucije Bosne i Hercegovine	10,6	-0,8	0,8	0,8	0,8	-0,8	-5,5	9,2
Federacija Bosne i Hercegovine	38,6	15,7	-8,4	9,6	-25,7	-30,3	-40,6	-1,8
Republika Srpska	19,9	17,9	-6,6	13,4	-25,0	-32,6	-37,6	2,2
Brčko Distrikt	2,3	6,7	-10,3	6,1	-24,4	-26,8	-36,1	-8,8

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. U prvoj polovini 2020. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 2,3 milijarde KM, što je u u poređenju sa istim periodom prethodne godine manje za 9,3%. Neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 1,7 milijardi KM, što je 6,7% g/g manje. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su manji za 15,3% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, iz prometa domaćih roba i usluga ostvario rast od 1,1% g/g.

I bruto i neto prihodi od PDV-a u junu mjesecu 2020. godine, a u poređenju sa prethodnim mjesecom iste godine bilježe blago povećanje.

Akcize. Z prvih šest mjeseci 2020. godine, neto prihodi od akciza su iznosili oko 654 miliona KM, i manji su za 11,3% g/g. Smanjenje prihoda se desilo usljed smanjenja prihoda od akciza na uvozne proizvode, ali i na domaće proizvode. U poređenju sa istim periodom prethodne godine uvozne akcize su manje za 4,3%, dok su prihodi od akciza na domaće proizvode, manji za oko 56,7% g/g. Ako se uvozne akcize posmatraju po vrstama proizvoda, uočava se da su prihodi od akciza na naftu i naftne prerađevine ostvarile rast od 3,0% g/g, dok su prihodi od akciza na duvanske prerađevine manji za 8,6% g/g.

Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, zabilježen je kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su manji za skoro 100,0% g/g (odnosno, prihodi po ovom osnovu nisu ostvareni). Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (52,% g/g).

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina u prvih pola godine iznosili su oko 278 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su smanjeni za oko 7,1% g/g.

Carine. Za prvih pola godine, naplaćeni prihodi po osnovu carinskih dažbina su iznosili oko 123 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine u padu su od oko 15,7%.

Raspoređeni prihodi. U prvom polugodištu 2020. godine, ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu, su iznosili oko 3,4 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 178,5 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 632 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 367,8 milion KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 2,3 milijarde KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹¹. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 1,4 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 233 miliona KM), Republici Srpskoj oko 727,8 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 115,3 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 80,3 miliona KM (4,6 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su manja za 18%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga manja za 6,7%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

U prvom polugodištu 2020. godine, entitetske poreske uprave su ukupno prikupile oko 3,6 milijardi KM javnih prihoda, iz svojih nadležnosti. Prihodi poreskih uprava nastavljaju da se smanjuju, tako da su na kraju posmatranog perioda manji za 6,0% g/g. Već od marta mjeseca, u naplati prihoda entitetskih poreskih uprava, mogle su se primjetiti posljedice uzrokovane pandemijom virusa Covid-19, koje su se tokom aprila mjeseca produbile i čiji su negativni efekti nastavljeni i tokom maja mjeseca. Međutim, tokom juna mjeseca u naplati pojedinih kategorija prihoda iz nadležnosti poreskih uprava prisutne su i pozitivne stope. Smanjenje ukupno naplaćenih prihoda poreskih uprava u junu mjesecu je iznosilo svega 1,4%, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Tokom istog mjeseca prihodi koje je naplatila poreska

¹¹Odlukom Upravnog odbora UIO Bosne i Hercegovine, broj: 02-17-35/17, utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa JR za period april-juni 2017. godine, i isti su se primjenjivali i u aprilu 2020. godine, a iznose: Federacija Bosna i Hercegovina 64,26%, Republika Srpska 32,19% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 3,55%.

uprava Republike Srpske bilježe povećanje od 5,6%. Detalji o naplati prihoda poreskih uprava slijede u tabeli ispod.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - jun

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	476,3	436,9	-8,3	274,8	221,2	-19,5	751,1	658,0	-12,4
Porez na dohodak	210,0	203,2	-3,2	98,0	94,9	-3,2	307,9	298,1	-3,2
Porez na dobit	210,4	185,1	-21,0	154,7	112,8	-27,1	365,1	397,9	-18,4
Porezi građana	55,7	48,3	-13,1	22,1	13,5	-39,0	77,8	61,9	-20,5
Ostali porezi	0,3	0,2	-30,2	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	-30,2
Takse, kazne i naknade	343,9	297,7	-13,4	199,7	178,9	-10,4	543,5	676,6	-12,3
Doprinosi	1.785,1	1.710,3	-4,2	764,4	774,5	1,3	2.549,5	2.484,8	-2,5
PIO	994,3	952,0	-4,3	432,6	441,9	2,1	1.426,9	1.393,8	-2,3
Zdravstvo	708,1	679,3	-4,1	274,8	279,0	1,5	983,0	958,3	-2,5
Nezaposleni	82,7	79,0	-4,4	17,9	13,7	-23,2	100,5	92,7	7,8
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	36,6	37,2	1,6	36,6	37,2	1,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,6	2,8	8,1	2,6	2,8	8,1
Ostali prihodi	3,5	1,6	-54,4	4,7	0,5	-89,8	8,2	2,1	-74,8
UKUPNO	2.608,8	2.446,4	-6,2	1.243,6	1.175,1	-5,5	3.852,4	3.621,5	-6,0

Izvor: entitetske poreske uprave

Socijalni doprinosi. Kao najveća i najznačajnija kategorija prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava, prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su u prvom polugodištu 2020. godine dostigli nivo od oko 2,5 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ovi prihodi su manji za 2,5%. Najveća kategorija socijalnih doprinosa jesu doprinosi za penziono-invalidsko osiguranje, koji su smanjeni za 2,3% g/g.

Prihodi od doprinosa, posmatrani u junu mjesecu 2020. godine, su niži za 2,3% g/g. Navedeni prihodi bilježe povećanje od 5,2% u poređenju sa mjesecom majom 2020. godine.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza su na kraju prve polovine 2020. godine, iznosili oko 658 miliona KM, što je smanjenje od oko 12,4% g/g. Tokom juna mjeseca u obje entitetske poreske uprave prisutan je rast prihoda od poreza na dobit, što je ublažilo pad ove kategorije prihoda na nivou Bosne i Hercegovine tokom posmatranog perioda (18,4% g/g). Na smanjenje poreza na dobit u najvećoj mjeri uticali su smanjenje prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti priređivanja igara na sreću, elektroprivrede, pošte, telekomunikacija i mikrokreditnih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, najveći uticaj na smanjenje su imali prihodi od poreza na obavljanje samostalne djelatnosti, kapitalne dobitke. Takođe, iako je udio ove kategorije mali, i prihodi od poreza na nepokretnosti i imovinu (porezi građana) bilježe značajno smanjenje.

Ukoliko se prihodi od direktnih poreza, posmatraju na nivou juna mjeseca 2020. godine, uočava se da su direktni porezi ostvarili pozitivnu stopu od 6,2% g/g, gdje su najznačajnije kategorije takođe rasle (prihodi od poreza na dohodak 1,3% i prihodi od poreza na dobit 18,8%).

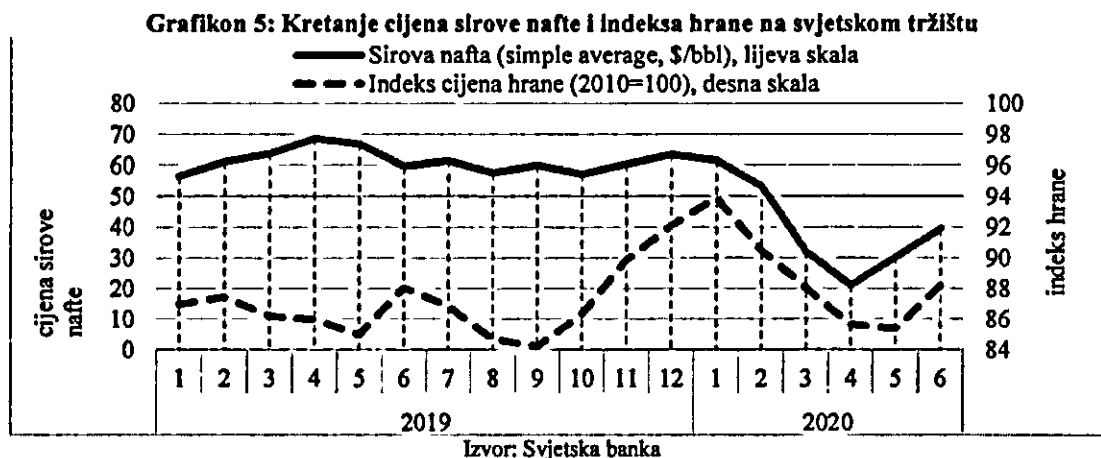
Takse, kazne i naknade. Po osnovu raznih taksi, naknada i kazni za prvih pola 2020. godine, ukupno je naplaćeno oko 676,6 miliona KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su manji za 12,3%. Na smanjenje prihoda u kategoriji taksi najviše su uticale smanjenje naplate raznih administrativnih taksi i komunalnih taksi.

Smanjenje ovih prihoda, u toku juna mjeseca tekuće godine je iznosilo oko 3,5% g/g.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

U junu 2020. godine cijena sirove nafte prema podacima Svjetske banke iznosila je 39,5 \$/barelu i niža je za 34% u odnosu na juni 2019. godine ali je u odnosu na maj 2020. godine ipak bila veća za 29,9% što se može vidjeti na grafikonu ispod. Na svjetskom tržištu indeks hrane u junu 2020. godine u odnosu na prethodni mjesec takođe je bio nešto veći (3,3%), dok je u odnosu na juni 2019. godine zabilježen skroman rast 0,2% g/g.

U Bosni i Hercegovini u junu 2020. godine je nastavljeno smanjenje ukupnog nivoa cijena od 1,5% g/g, a deflacija za period I-VI 2020. godine je iznosila 0,6% g/g. Najznačajnije smanjenje cijena u periodu I-VI 2020/I-VI 2019 bilo je u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće kao i namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće.

Zbog nižih cijena nafte i naftnih derivata periodu I-VI 2020/I-VI 2019. godine u odjeljku prevoza cijene su bile niže za 6,5%. U odjeljku odjeće i obuće cijene su bile niže za 10% u posmatranom periodu.

U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 1% u periodu I-VI 2020/I-VI 2019. godine zbog rasta cijena hrane u Bosni i Hercegovini jer se istovremeno cijene bezalkoholnih pića nisu značajno mijenjale.

Cijene u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata su skromno uvećane za 0,2% u posmatranom periodu. U okviru ovog odjeljka cijene najamnina, vodosnabdijevanja, različitih komunalnih usluga i plina su bile veće, dok su istovremeno cijene tečnih goriva kao i održavanja i poravke stana bile niže, što je uticalo na pomenuti skromni rast cijena u ovom odjeljku.

Najbrži rast cijena je i dalje registrovan u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,5% g/g). Na početku 2020. godine nastavljeno je usklađivanje akcizne politike na duvan i cigarete sa zakonodavstvom u Evropskoj uniji što je najviše uticalo na rast cijena pomenutog odjeljka.¹²

¹² Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80%

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	V 2020	VI 2020	I-VI 2020
	I 2019	II 2019	III 2019	IV 2019	V 2019	VI 2019	I-VI 2019
00 Ukupan indeks	100,7	100,3	100,1	98,8	97,9	98,5	99,4
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,6	100,8	101,0	101,3	100,3	101,1	101,0
02 Alkoholna pića i duvan	105,4	105,4	105,5	105,5	105,7	105,5	105,5
03 Odjeća i obuća	91,0	90,8	89,8	89,2	89,1	89,9	90,0
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,0	100,8	100,7	100,0	99,1	99,3	100,2
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	98,7	99,5	99,1	98,4	99,2	99,0
06 Zdravstvo	100,8	100,9	100,8	101,0	101,1	101,2	101,0
07 Prevoz	100,3	100,3	98,2	89,1	85,4	87,6	93,5
08 Komunikacije	100,1	100,2	100,5	100,9	100,9	100,6	100,5
09 Rekreacija i kultura	101,4	101,5	101,6	101,0	100,6	100,0	101,0
10 Obrazovanje	100,1	100,1	100,1	100,1	100,1	100,1	100,1
11 Restorani i hoteli	102,1	102,4	102,3	102,3	102,3	102,3	102,3
12 Ostala dobra i usluge	99,9	99,8	99,9	100,2	100,3	100,0	100,0

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

U periodu izrade Informacije nisu bili dostupni podaci o monetarnom sektoru za juni 2020. godine pa se podaci ispod odnose na maj. 2020. godine.

Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) na kraju maja 2020. godine iznosila je 26,5 mlrd. KM i uvećana je za 7,2% u odnosu na maj 2019. godine. Najznačajniji doprinos rastu M2 dale su komponente transakcijskog novca odnosno gotovina izvan banaka je uvećana za 18,7% (uz doprinos rastu M2 od 3,1 p.p) i prenosivi depoziti u domaćoj valuti uvećani su 8% g/g (uz doprinos rastu M2 od 2,6 p.p). U okviru kvazi novca, najveći doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,1 p.p) sa stopom rasta od 11,6% g/g kao i ostali depoziti u domaćoj valuti (0,8 p.p) sa stopom rasta od 7,6% g/g.

Tabela 6: Monetarni agregati u maju 2020. godine i stope rasta V 2020/V 2019

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
Stanje u mil. KM	4.870,5	8.767,3	13.637,7	2.954,0	2.622,8	7.311,4	12.888,2	26.525,9
Stopa rasta g/g	18,7%	8,0%	11,6%	7,6%	11,6%	1,7%	2,8%	7,2%

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (u daljem tekstu M0) na kraju maja 2020. godine uvećan je za 4,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je oko 10,9 mlrd. KM. Pokrivenost M0 deviznim rezervama u maju 2020. godine iznosila je 119,4% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora. Najznačajniji doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (8,9 p.p) sa stopom rasta od 19,2% g/g. Iako su najveću stopu rasta imali prenosivi depoziti drugih domaćih

minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

sektora kod monetarnih vlasti (36,7%) njihov doprinos rastu M0 bio je zanemariv (0,5 p.p) zbog malog udjela (1,9%). S druge strane, depoziti banaka kod monetarnih vlasti su smanjeni za 10,3% g/g i imali su negativan doprinos rastu M0.

Tabela 7: Rezervni novac u maju 2020. godine i stope rasta V 2020/V 2019

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	5.821,2	4.914,6	203,5	10.939,3
Stopa rasta g/g	19,2%	-10,3%	36,7%	4,1%

Izvor: CBBiH

Prosječna stopa obavezne¹³ rezerve u maju 2020. godine nije se mijenjala i iznosila je 10%. Na kraju maja 2020. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je oko 5 mlrd. KM i smanjen je za 9,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Na smanjenje prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH uticalo je smanjenje viška iznad obaveznih rezervi (-21,3% g/g), dok su prosječne obavezne rezerve bile veće za 4,9% u odnosu na maj 2019. godine. Zbog toga je povećan udio prosječnih obaveznih rezervi na 53,1% u strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH, dok je udio viška iznad obavezne rezerve smanjen na 46,9%.

Tabela 8: Prosječne obavezne rezerve u maju 2020. godine i stope rasta V 2020/V 2019

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	26.576,8	2.657,7	5.000,6	2.342,9	10,0%	18,8%
Stopa rasta g/g	4,9%	4,9%	-9,3%	-21,3%		

Izvor: CBBiH

Na kraju maja 2020. godine bruto devizne rezerve uvećane su za 10,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosile su oko 13,1 mlrd. KM. U strukturi bruto deviznih rezervi dominiraju investicije u vrijednosne papire (71,2%) koje su uvećane za 10% g/g kao i depoziti kod nerezidentnih banaka (25,6%) sa stopom rasta 15,2% g/g. Sve komponente deviznih rezervi su uvećane u međugodišnjem poređenju osim strane valute u trezoru CBBiH koje su smanjene 56,1% g/g što je predstavljeno u tabeli ispod.

Tabela 9: Bruto devizne rezerve u maju 2020. godine i stope rasta V 2020/V 2019

Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+2+3+4+5+6
Stanje u mil. KM	292,1	3,1	129,4	3.341,0	0,0	9.294,7	13.060,3
Stopa rasta g/g	33,1%	482,5%	-56,1%	15,2%		10,0%	10,1%

Izvor: CBBiH

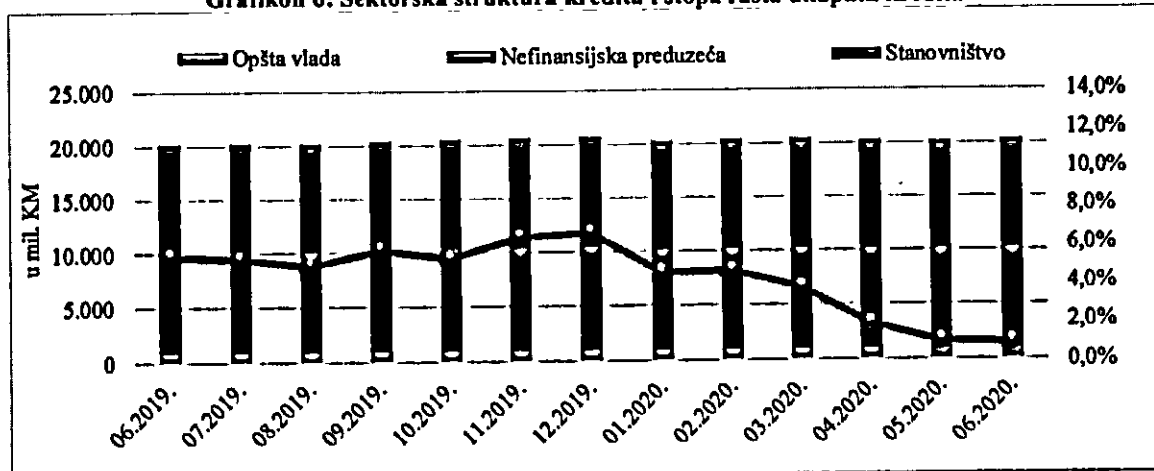
¹³ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

Bankarski sektor

Na kraju mjeseca juna 2020. godine ukupni plasirani krediti su uz stopu rasta 0,85% g/g dostigli 20,4 mlrd. KM. U okviru toga, krediti plasirani stanovništvu su sa stopom rasta od 1,9% g/g dostigli 9,8 mlrd KM i ostvarili najveće učešće (48,3%) u ukupnim kreditima. Krediti plasirani nefinansijskim preduzećima su imali negativnu stopu rasta (-1,2%) g/g, dostigli 9,3 mlrd. KM i time ostvarili drugo po veličini učešće (45,5%). Na kraju mjeseca juna ova dva segmenta su zajedno predstavljali 93,75% svih plasiranih kredita. Krediti plasirani opštoj vladi su sa stopom rasta od 9,9% g/g i dostignutih 1,1 mlrd. KM bili treći po učešću (5,4%) u ukupnim kreditima.

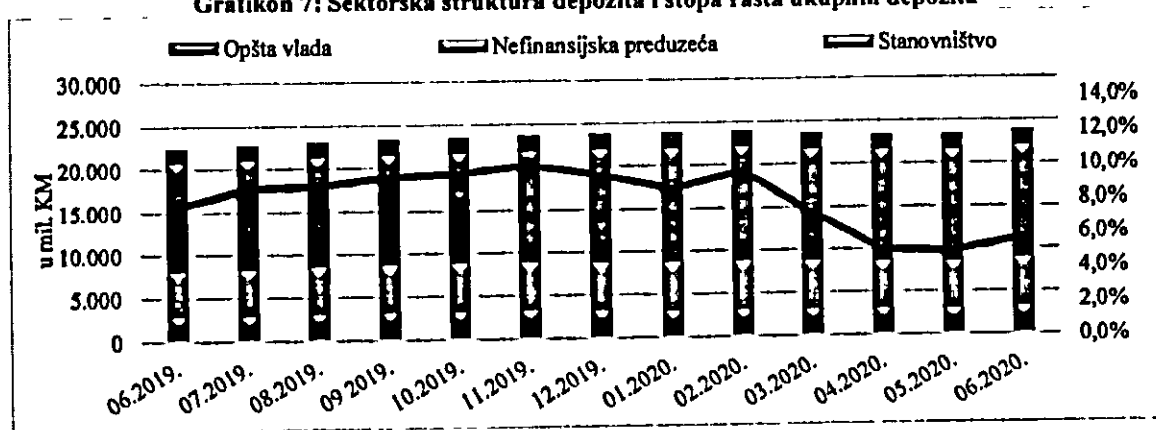
Grafikon 6: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Na kraju mjesec juna 2020. godine ukupni plasirani depoziti su uz stopu rasta od 5,7% g/g dostigli 23,8 mlrd. KM. Depoziti stanovništva su sa stopom rasta od 3,3% g/g dostigli 13,1 mlrd. KM te ostvarili najveće učešće (55,2%) u ukupnim depozitima. Depoziti nefinansijskim preduzećima su sa stopom rasta 10,6% g/g dostigli 5,6 mlrd. KM te ostvarili drugo po veličini učešće (23,7%) . Depoziti opšte vlade su sa stopom rasta od 10,2% g/g dostigli 3,4 mlrd. KM i bili treći po učešću (14,2%) u ukupnim kreditima.

Grafikon 7: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

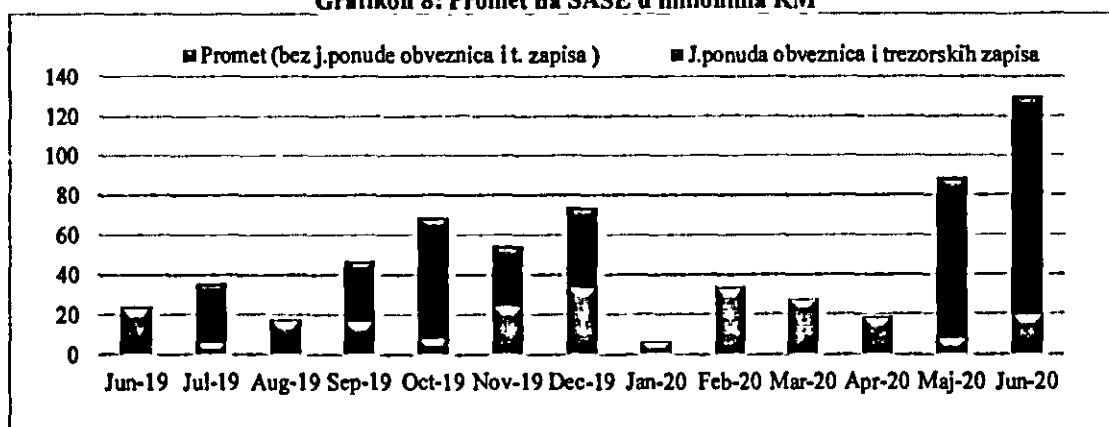
Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Na kraju mjeseca juna promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je dostigao 129,6 mil. KM i bio je veći 5,4 puta od prometa u istom periodu prošle godine. U mjesecu junu su održane 27. i 28. aukcija obveznica i 66. aukcija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine čime je za emitenta prikupljeno ukupno 59,85 mil. KM (od prodaje obveznica) i 49,94 mil. KM (od prodaje trezorskih zapisa). Ovaj ostvareni promet ujedno predstavlja 84,7% ukupnog ostvarenog prometa na SASE u ovom mjesecu.

Ukupan ostvareni promet na SASE u prvom polugodištu je dostigao 304,86 mil. KM i bio je veći 2,3 puta u odnosu na isti period prošle godine. Od ovoga iznosa 189,7 mil. KM (62,2%) se odnosi na promet obveznicama i trezorskim zapisima.

Grafikon 8: Promet na SASE u milionima KM

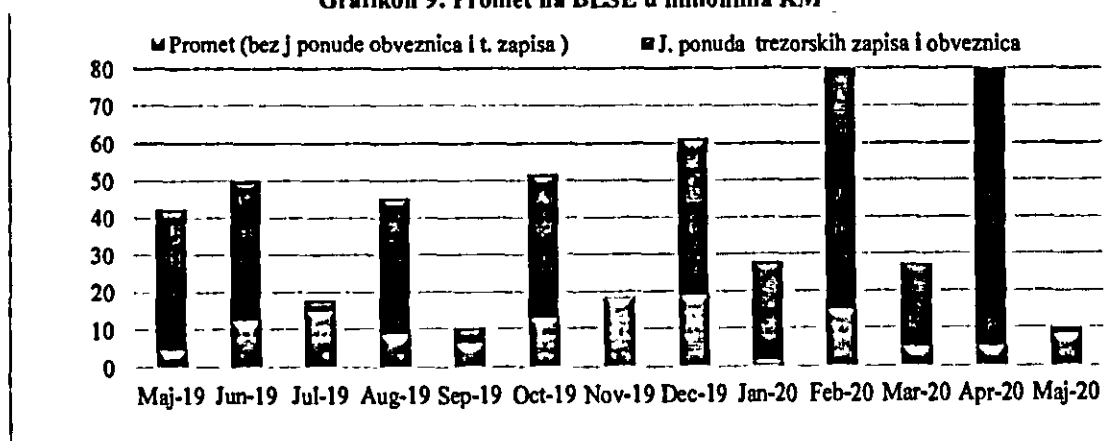

Izvor: SASE

Na kraju mjeseca juna promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je dostigao 54,5 mil. KM uz stopu rasta od 8,9% g/g. U mjesecu junu na BLSE je putem javne ponude obveznica za emitenta prikupljeno 25,1 mil. KM. Ovaj ostvareni promet ujedno predstavlja 46% ukupnog ostvarenog prometa na BLSE.

Ukupan ostvareni promet na BLSE u prvom polugodištu je dostigao 429,1 mil. KM uz stopu rasta 60,5% g/g. Od ovoga iznosa 363,5 mil. KM (84,7%) se odnosi na javnu ponudu obveznica i trezorskih zapisa.

Grafikon 9: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Na kraju mjeseca juna 2020. godine ukupan promet na SASE i BLSE je dostigao 184,1 mil. KM i bio je veći 8,9% g/g u odnosu na ostvareni promet u istom periodu prošle godine.

Putem javne ponude obveznica i trezorskih zapisa za emitente ukupno prikupljeno prikupljeno 134,9 mil. KM, što predstavlja 73,3% ukupnog prometa u ovom mjesecu.

Tabela 10: Ukupan promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Jun-18	19.653.467	10.702.133	30.355.600
Jun-19	23.971.939,4	50.032.559	74.004.498
Jun-20	129.620.033	54.466.099	184.086.132

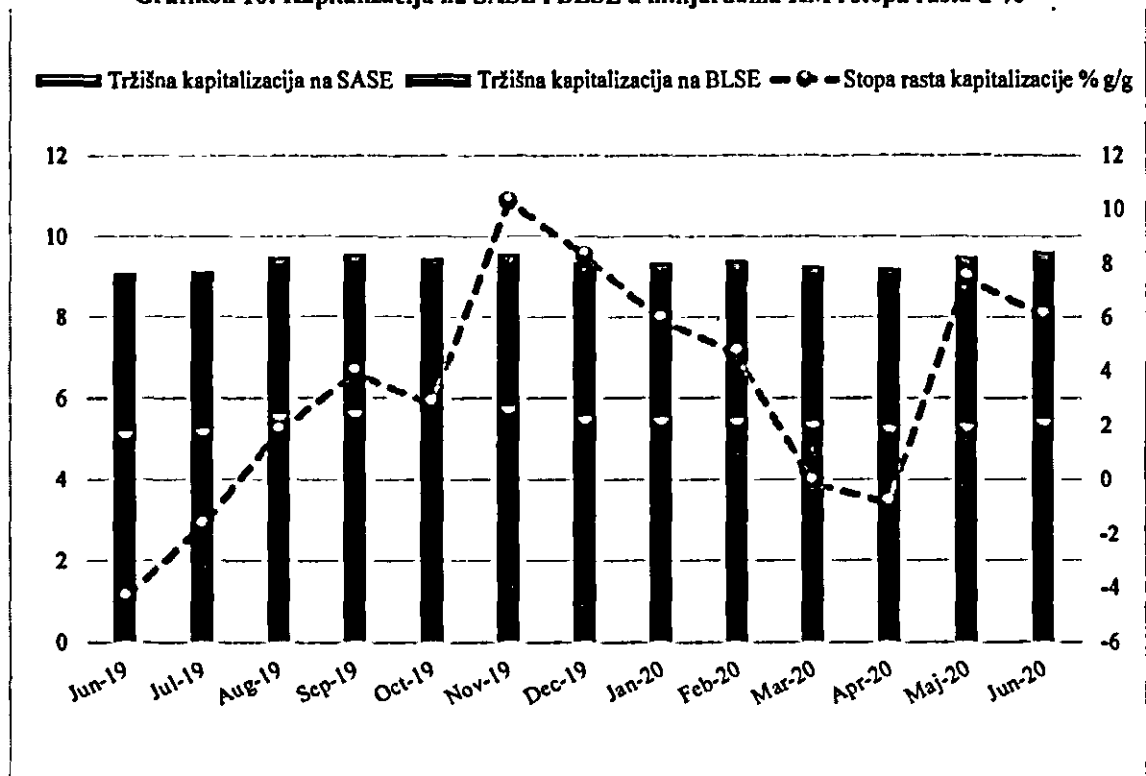
Izvor: SASE i BLSE

Ukupan ostvareni promet na SASE i BLSE u prvom polugodištu 2020. godine je iznosio 734 mil. KM uz stopu rasta 83,3%. Od ovog iznosa, 553,2 mil. KM se odnosi na promet ostvaren obveznicama i trezorskim zapisima i predstavlja 75,4% ukupnog ostvarenog prometa u prvom polugodištu.

Na kraju mjeseca juna 2020. godine kapitalizacija na SASE je iznosila 5,5 mlrd. KM i ostvarila je učešće 57,4% u ukupnoj kapitalizaciji. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla iznos od 4,1 mlrd. KM uz učešće od 42,6% u ukupnoj kapitalizaciji.

Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je na kraju mjeseca juna uz stopu rasta od 6,1% g/g dostigla iznos od 9,6 mlrd. KM.

Grafikon 10: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta u %

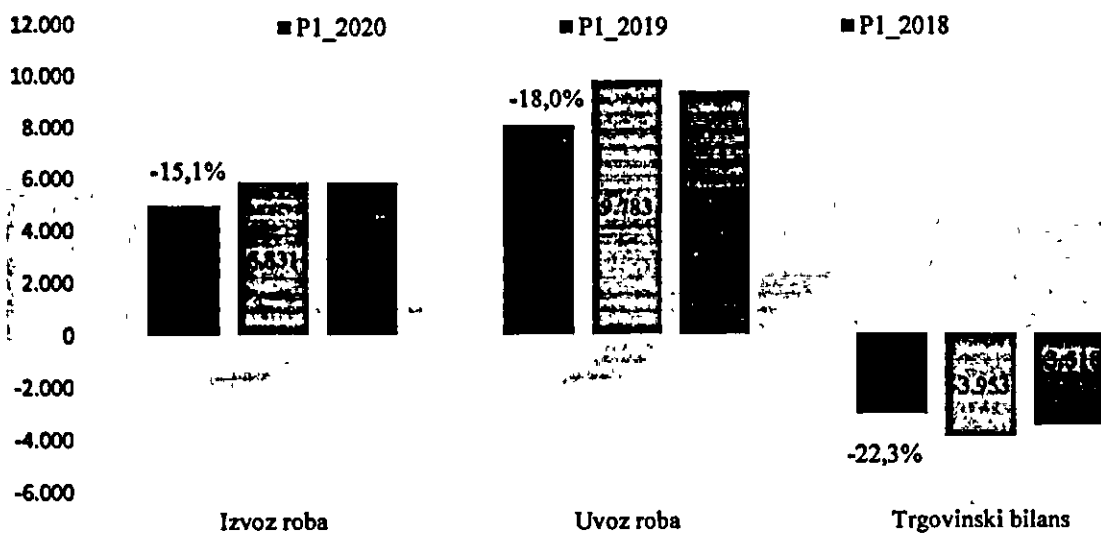
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Trend slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini iz prethodne godine dodatno je intenziviran u 2020. godini usljed širenja pandemije virusa Covid-19. Širenje virusa Covid-19 veoma negativno se odrazilo na svjetsku trgovinu pa i samim tim i na vanjskotrgovinsku robnu razmjenu u Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a za period januar-juni 2020. godine zabilježila pad ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene za oko 1/5 u odnosu na isti period prethodne godine, što je posljedica pada izvoza roba od 15,1% i istovremenog pada uvoza od 18%. S druge strane, ako se podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni posmatraju na kvartalnom nivou odnosno samo za K2 2020. godine kada je pandemija u potpunosti zahvatila i Bosnu i Hercegovinu pad izvoza roba je iznosio 24,1%, dok je uvozni pad iznosio oko 27,8%.¹⁴ Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora u Bosni i Hercegovini za period januar-juni 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 11: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za P1 2020. godinu (stope rasta g/g i nominalni iznosi u milijardama KM)

Izvor: BHAS

Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u prvom polugodištu 2020. godine iznosio je 4,95 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 15,1% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog izvoza u K2 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine iznosio 24,1%. Ovaj pad robnog izvoza posljedica je slabljenja izvozne tražnje koji je uzrokovan širenjem globalne pandemije Covid-19, kao i pada proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Naime, potrebno je imati u vidu da su neke od vodećih bh izvoznih kompanija i tokom prethodne godine imali velike probleme u poslovanju koji su dodatno intenzivirani u 2020. godini eskalacijom pandemije Covid 19 što je dovelo do velikog pada izvozne tražnje za bh. izvoznim proizvodima. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine

¹⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za juni 2019. godine-prethodni podaci“, 20.07.2020. godine.

u periodu januar-juni 2020. godine posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog koja su dovela do ukupnog pada izvoza roba registrirana u okviru izvoza: aluminijuma 69%, (-4,3 p.p), sirovog željeza i čelika 35% (-1,5 p.p), obuće 20% (-1,3 p.p), namještaja 21,5% (-1,1 p.p), koksa i naftnih derivata 39% (-1,0 p.p), te rezervnih dijelova za automobile oko 26% (-0,6 p.p) i dr. S druge strane, povećanja izvoza određenih metalnih proizvoda, električne energije i opreme nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u prvom polugodištu 2020. godine.

S druge strane, ako se bh. izvoz roba u periodu januar-juni 2020. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od skoro 3,6 milijardi KM što predstavlja smanjenje od oko 16%. U istom vremenskom periodu izvoz roba u zemlje CEFTA-e iznosio je 775 miliona KM što predstavlja smanjenje od 15% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza zabilježena prilikom izvoza u Italiju od oko 35%, Srbiju 16,5%, Njemačku 8,4%, Sloveniju 14,8%, Hrvatsku 6,8%, i Austriju 10,8.

S druge strane, u periodu januar-juni 2020.godine pored pada proizvodnje i izvoza došlo je i do slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) što je rezultiralo i padom robnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu. Naime, prema podacima BHAS-a za prvih 6 mjeseci 2020. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu iznosio je oko 8 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od skoro 18% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog uvoza K2 2020. godine iznosio 27,8%. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza motornih vozila 35% (-2,3 p.p), rafiniranih naftnih derivata 31% (-2,5 p.p), električne energije 80% (-1,5 p.p), sirovog aluminijuma 43% (-1,1 p.p), kamenog uglja 40% (-1,1 p.p) i dr. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu za period januar-juni 2020 godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od oko 4,9 milijarde KM što predstavlja smanjenje od 19,1%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 999 miliona KM što predstavlja smanjenje od 12,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u prvih 6 mjeseci 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Hrvatske 27,2%, Italije 17,8%, Njemačke 17%, SAD-a 36,8, Rusije 37,6%, Srbije 12,3% i Kine 12,1%.

Slabljenje izvozne tražnje koji se manifestovao padom robnog izvoza od 15,1% uz istovremeno smanjenje domaće tražnje kroz pad robnog uvoza od 18% rezultirali su smanjenjem robnog deficita za skoro 22,3% (skoro 1/4) u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo smanjenje robnog deficita na implicitan način ukazuje da je u prvom polugodištu 2020. godine došlo do značajnog pada ekonomske aktivnosti (pad proizvodnje, potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene). Iako je robni deficit u Bosni i Hercegovini smanjen za ¼ u odnosu na prethodnu godinu što je posljedica eksternog šoka odnosno cikličnih kretanja, robni deficit je još uvijek veoma izražen i odslikava slabu konkurentnsku pozicioniranost Bosne i Hercegovine. Ako se struktura robnog deficita za period januar-juni posmatra po proizvodima vidljivo je da najznačajnije kategorije predstavljaju prehrambeni proizvodi, rafinirani naftni derivati, motorna vozila i farmaceutski preparati. Niži nivo vanjskotrgovinske robne razmjene, a posebno pad robnog uvoza u periodu januar-juni 2020. godine rezultirali su djelimičnim poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini za skoro 1,9 p.p koja je na kraju posmatranog perioda iznosila 61,7%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-juni 2020. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

5. Strane direktne investicije

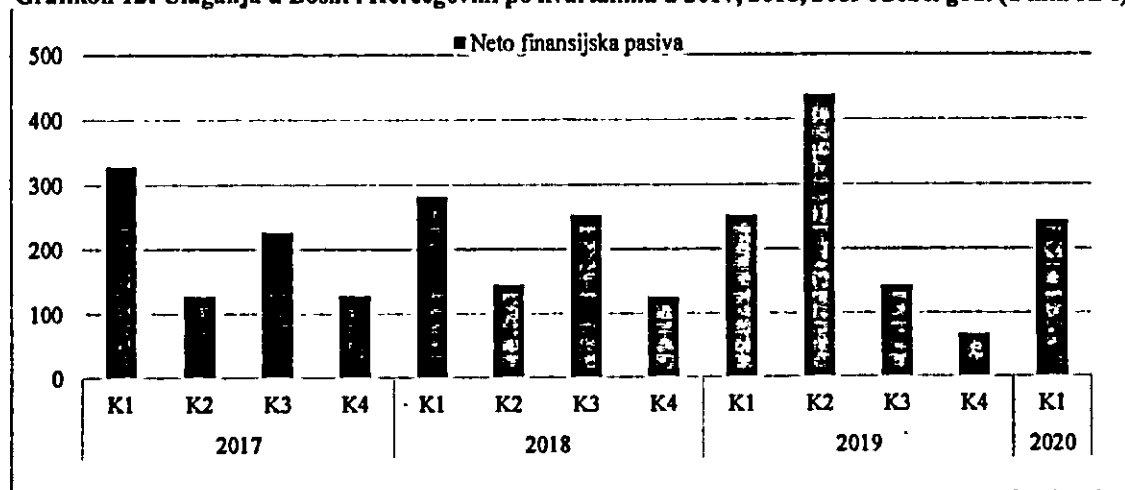
Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine¹⁵ ukupna strana ulaganja u prvom kvartalu 2020. godine su iznosila 243,2 mil. KM (neto finansijska pasiva) i manja su za 3,4% g/g. Reinvestirane zarade¹⁶ su u prvom kvartalu 2020. godine su iznosile samo 7,6 mil. KM i manje su 58,5% g/g. Učestvovala su neto finansijskoj pasivi sa samo 3,1%.

Tabela 12: SDU po kvartalima u 2016., 2017., 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	436,6	143,6	66,7	898,6
2020	243,2				

Izvor: CBBiH

Grafikon 12: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2017, 2018, 2019 i 2020. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Kreditna agencija Standard & Poor's je 30.04.2020. godine potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting i promijenila izgleda "B pozitivni izgledi" u „B stabilni izgledi“. Kreditna agencija Moody's Investors Service nije mijenjala ocjenu tj. u septembru 2019. godine je potvrđena već ranije ustanovljena ocjena „B3 stabilni izgledi“.

¹⁵CBBH - BPM6_Q1_2015_Q1_2020.

¹⁶ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.